

ANALIZA TEMELJNOG KONCEPTA I NAČELA PROTUPOBUNJENIČKE SAVEZNIČKE STRATEGIJE U AFGANISTANU

Lana Đurkin *

UDK: 327.88(581):291.7

327.88(581):297

Stručni rad

Primljeno: 12.I.2011.

Prihvaćeno: 9.IX.2011.

Sažetak

Kada su SAD i saveznici 2001. godine započeli invaziju na Afganistan kako bi spriječili daljnje djelovanje Al-Kaide i svrgnuli talibanski režim, nisu imali predodžbu o posljedicama započinjanja okupacije ratom rastrgane zemlje. Osobito nisu uzeli u obzir podršku lokalnog stanovništva talibanskom režimu kao što i nisu razmišljali o njezinim uzrocima. Želja za brzim postizanjem pobjede dovela je do pobunjeničkih akcija najprije u južnom i istočnom dijelu, a potom i u cijeloj zemlji. Danas afganistanski konflikt saveznici definiraju kao protupobunjeničku operaciju. Na žalost, tek se od 2007. godine više pozornosti počelo pridavati razumijevanju protupobunjeničke (*Counterinsurgency* - COIN) teorije te uključivanju presudnih pretpostavki za uspjeh – jedinstvo napora civilnog i vojnog sektora, razumijevanje i zaštita lokalnog stanovništva te obuka domicilnih snaga sigurnosti. Ovaj članak analizira temeljne odredbe COIN strategije NATO-a u Afganistanu i predložena rješenja za uspjeh, u okviru kulturoloških normi društva, koja ne smiju biti nametana. U svojoj biti strategija COIN predmnijeva političku i društvenu promjenu, budući da rijetko kad pobunjeničvo uopće nikne u stabilnim i efikasnim društvima.

Ključne riječi: protupobunjenička strategija (COIN), operacije za postizanje stabilnosti, asimetrične metode ratovanja, načelo pridobivanja srca i umova ljudi, pristup usmjeren na lokalno stanovništvo

„Nema vojnog odgovora na situaciju u Afganistanu. Krajnje rješenje mora biti političko, i to predvođeno Afganistanom. U međuvremenu, vojska mora štititi ljude i omogućiti im sigurnost potrebnu za dobro upravljanje, razvoj i uspješan politički ishod.“

General Stanley McChrystal (***2009, Time.com)

* Mr.sc. Lana Đurkin (lana.djurkin@gmail.com) diplomirala je pravo na Pravnom fakultetu i magistrirala međunarodne odnose na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom 2010. godine bila je pripadnica 15. HRV CON-a u Afganistanu, raspoređena u područje odgovornosti Regionalnog zapovjedništva Sjever, Mazar-i Šarif. Trenutno pohađa „MBA studij“ na NGO University of Applied Science, Bonn-Rhein Sieg, Savezna Republika Njemačka.

UVOD

Carl Von Clausewitz definirao je prirodu rata kao nepromjenjivu koja se sastoji od tri ključna faktora: stanovništva, vojske i vlade. Dok je rat nepromjenjiv, postoje razlike u tome na koji se način ratuje. U konvencionalnom sukobu konflikt se fokusira na poražavanje vojne moći protivnika, preuzimanje kontrole nad teritorijem i utjecajem na ljude uglavnom zastrašivanjem, dok se u nekonvencionalnom ratovanju konflikt fokusira na kontrolu i utjecaj na lokalno stanovništvo. Nekonvencionalno ratovanje¹ je nasilna borba između državnih i nedržavnih čimbenika za legitimitet i utjecaj nad relevantnom populacijom. Subjekti u ovom ratovanju rabe asimetrične pristupe, iako se mogu služiti cijelim spektrom vojnih i drugih kapaciteta.

Pobunjeništvo je oblik nekonvencionalnog ratovanja. Iako je svako pobunjeništvo drukčije i odraz jedinstvenih uvjeta, karakteristika i dinamike zemlje, većina ih ipak ima zajedničke karakteristike. Možemo ga definirati kao unutarnji konflikt koji započinju domaći pokreti za političku, ekonomsku ili društvenu kontrolu nad određenim dijelom zemlje ili zemljom u cijelosti. Pobunjenički pokreti motivirani radikalnim etno-nacionalističkim i vjerskim razlozima, uvjereni u ispravnost svojih ciljeva, uglavnom se okrenu subverziji, nasilju i terorizmu kako bi zaplašili iznimno ranjivo stanovništvo i dobili od njega potporu (Moore, 2010.). Isto tako, pobunjeništvo (insurekcija) se definira kao oružani ustanak protiv konstituirane i legitime vlasti kada oni koji sudjeluju u istoj nisu priznati kao zaraćena strana (**Oxford English Dictionary). Zaraćena strana je osoba, grupa ljudi, zemlja ili drugi entitet koji se ponaša neprijateljski (poput angažiranja u sukobu) koji u nekim slučajevima mogu biti priznati kao subjekt međunarodnog prava (Andrassy, 1961.). Nije na odmet napomenuti da distinkcija između ustanka odnosno pobunjeništva nije jasno kodificirana međunarodnim javnim pravom. Nadalje, pobunjeništvo se još naziva i četvrtom generacijom ratovanja (4GW odnosno *Fourth Generation Warfare*), što je konflikt u kojem su nejasne granice između rata i politike, vojnika i civila². Pojednostavljena definicija uključuje bilo koji rat u kojem jedan od glavnih sudionika nije država, već nasilan nedržavni čimbenik.

Pobunjeništvo ne treba miješati s gerilskim ratovanjem koje se odnosi na konflikt u kojem je uključena manja grupa boraca, ali nije ograničena na naoružane civile koji rabe vojne taktike poput zasjeda, sabotaža i elemente iznenađenja kako bi kontinuirano i sukcesivno napadali i maltretirali regularnu vojsku ili drugu ranjivu

¹ Nekonvencionalno ratovanje predstavlja širok spektar vojnih i paravojnih operacija/djelovanja koje se provode u području koje drži ili nadzire neprijatelj ili u politički osjetljivom području. Ono uključuje gerilsko ratovanje, izbjegavanje zarobljavanja i bijeg, subverzije, sabotaže, izravne akcije i druga djelovanja slabo vidljive, prikrivene ili tajne naravi. Ta međupovezana gledišta nekonvencionalnog ratovanja mogu se provoditi samostalno ili zajedno s uporabom pretežno autohtonog stanovništva, obično uz različite stupnjeve usmjeravanja i potpore izvana tijekom svih uvjeta rata ili mira. ***Operativni pojmovi, preuzeto s URL: <http://hczpgz.net/bibl/OPERATIVNI%20POJMOVI%20HRV%20ABECEDNIM%20REDOM.pdf>, 26.01.2011.

² Dostupno na URL: http://globalguerrillas.typepad.com/globalguerrillas/2004/05/4gw_fourth_gene.html, pristupljeno 27.1.2011.

metu te se nakon istog odmah povukli. Strategija i taktika gerile imaju tendenciju fokusirati se oko uporabe male, mobilne snage koja se bori protiv veće, robusnije sile. Kao i pobunjenici, i gerilske su jedinice organizirane u male cjeline koje ovise o potpori lokalnog stanovništva te iskorištavanju prednosti terena pogodnijeg za male jedinice³. Da bi bili uspješni, i gerila i pobunjenici moraju imati karizmatičnog vođu, logističku i materijalnu potporu, regrute, zalihe, sigurna utočišta i izvore financiranja. Aktivna potpora potrebna im je od samo nekoliko utjecajnih subjekata, dok je temeljni preduvjet uspješne insurekcije pasivna potpora lokalnog stanovništva. Ona se postiže kada politički razlog pobunjeničtva ima snažan prizvuk koji može manipulirati vjerom te plemenskim ili lokalnim identitetom kako bi maliciozno iskoristio društveno nezadovoljstvo ili nezadovoljene potrebe. Pobunjenici pokušavaju kontrolirati stanovništvo kombinacijom uvjeravanja, subverzije i prisile, pritom se koristeći gerilskim taktikama u borbi protiv vladajuće strukture. Njihova namjera uglavnom se svodi na iscrpljivanje vladinih snaga i zadobivanje potpore stanovništva. Međutim, pobunjenici se bore protiv vladinih snaga samo onoliko koliko je potrebno za postizanje političkih ciljeva – njihova glavna preokupacija nije likvidirati protupobunjenike, već uspostaviti kompetitivni sistem kontrole nad stanovništvom⁴ te onemogućiti centralnoj vladi da administrira nad teritorijem i ljudima (**U.S. Government Counterinsurgency Guide, 2009.).

Jednako tako pobunjeničtvo i protupobunjeničku borbu ni u kojem slučaju ne smijemo izjednačavati s terorizmom i protuterorističkom borbom. Dok prema Bilandžiću terorističke organizacije zahtijevaju totalnu posvećenost svojih članova organizaciji, reguliraju međusobne odnose, traže koheziju kroz međuovisnost i međusobno povjerenje (Bilandžić, 2010.:88), pobunjenici u Afganistanu najčešće djeluju u malim, često međusobno nekoordiniranim grupama, uvelike (iako ne uglavnom) motivirani alternativnim razlozima (poput krvavih osvetničkih i pljačkaških ubojitih pohoda, često u svrhu preživljavanja). Međutim, ukoliko krenemo od paradigme da se terorizam sastoji od dva dijela: nasilja (terora) i političkog djelovanja (Bilandžić, 2010.:90), nalazimo zajedničke nazivnike terorizma i pobunjeničtva u Afganistanu koje često rabi teror kao taktiku, kao i politički cilj za konkretan teroristički akt. Kako za suzbijanje i sprječavanje terorizma države i međunarodna zajednica definira protuterorističku politiku i razvija protuterorističko djelovanje (Bilandžić, 2010.:178), jednako tako za pobunjeničtvo u Afganistanu NATO saveznici definiraju protupobunjeničku (*counterinsurgency*) strategiju, koja je u fokusu predmetnog istraživanja .

Kao i svaka, i ova se strategija temelji na teoriji. Protupobunjenička (COIN) teorija gotovo je u cijelosti produkt Hladnog rata. Njezin razvoj započeo je ranih 1950-ih godina kada je inicijalni fokus istraživača bio na problemu modernizacije i ekonomskog razvoja, odnosno njihovim negativnim posljedicama, budući da je detektirano kako u nekim slučajevima vladine institucije nisu mogle držati ritam s društvenim

³ Dostupno na URL: http://www.army.mil/prof_writing/volumes/volume2/march_2004/3_04_1.html, pristupljeno 19.01.2011.

⁴ U slučaju Afganistana riječ je o talibanskoj vladi u sjeni (*Taliban Shadow Governance*).

promjenama koje su vodile u nered i nestabilnost. Nestabilnost je učinila zemlje (osobito bivše kolonije) ranjivima na komunistički utjecaj. Pobunjenici su zadobili potporu stanovništva obećavajući alternativu vladi koja je, pokazavši se nesposobnom da riješi probleme, uskoro postala izolirana i oslabljena. Na taj način oni su od stanovništva dobili ono što su trebali te je započela borba koja bi dovela ili do pada vlada koje nisu bile u mogućnosti razdvojiti pobunjenike od stanovništva ili bi u sukobu pobunjenici porazili vladine snage. Ovo Mao Zedong naziva „narodnim ratom“ (Zedong, 1948.).⁵

Jednom kada su znanstvenici izolirali dva presudna čimbenika – problem modernizacije i potpore stanovništva – odgovor na pobunjeničvo naoko je bio jednostavan – ljudima vratiti nadu u normalan život i pridobiti njihovu potporu za vladu. Kako bi se to postiglo, ista mora omogućiti stanovništvu sigurnost i ekonomski razvoj, odnosno poboljšanje standarda života, kako je i predviđeno strategijom COIN.

U znanstvenim krugovima teorija COIN poznata je još i kao sintagma „pridobivanje srca i umova ljudi“, a skovao ju je sir Gerald Templer za vrijeme Malajskog ustanka⁶. U literaturi je nalazimo pod kraticom HAM (*winning hearts and minds*). Ta paradigma dominirala je teorijom COIN od 60-ih godina prošlog stoljeća i gotovo se cijela znanstvena zajednica složila da je pridobivanje potpore stanovništva *conditio sine qua non* COIN-a. U istom razdoblju pojavila se i *cost benefit* ili teorija mrkve i batine koju je oživotvorio RAND-ov ekonomist Charles Wolf Jr. On je smatrao da povećanje standarda života kroz razvojne projekte neće smanjiti pobunjeničvo jer u tom slučaju pobunjenici od stanovništva mogu dobiti još više sredstava ucjenom, uvjeravanjem, prisilom ili na sličan način. Predložio je uporabu načela *quid pro quo*, što u praksi znači da stanovnici, dobiju li što od vlade, zauzvrat moraju surađivati, odnosno poduprijeti napore vlade za smanjenje izvora prihoda i potpore pobunjenicima. Međutim, potonje je vrlo diskutabilno jer se može obiti o glavu vladinim naporima. Represija, koja je u početku učinkovita, na kraju može biti poražavajuća. Na koncu, može se čak zaključiti da su stanovnici indiferentni prema pobunjenicima i protupobunjenicima te da će ih pridobiti strana koja im ponudi bolje uvjete (Long, 2006.). Najbolji pristup bio bi obje teorije inkorporirati u konkretnu protupobunjeničku strategiju.

⁵ Narodni rat započeo je kada je visokomotiviran kadar mobilizirao bazu potpore među ruralnim stanovništvom koristeći se nacionalizmom i lokalnim nezadovoljstvom, korupcijom, represijom, obilnim oporezivanjem i drugim razlozima. Ultimativni cilj kineskih pobunjenika bilo je preuzimanje vlasti i stvaranje komunističke države. U čistoj formi maoističkog narodnog rata konačna faza bila je konvencionalni sukob, nakon što je vladajući režim oslabljen prolongiranim gerilskim operacijama.

⁶ Sir Gerald Templer bio je direktor operacija i visoki predstavnik Velike Britanije za Malaju te je 1952. godine dao izjavu da „odgovor na pobunjeničvo ne leži u slijevanju još više vojske u džunglu, već u srcima i umovima stanovnika Malaje“. U ovom kontekstu osvojiti srca ljudi znači da stanovništvo mora biti uvjeren da je uspjeh protupobunjeničkih snaga u njihovom dugoročnom interesu te umovi ljudi, stanovnici, moraju biti uvjereni da će protupobunjeničke snage pobijediti i da će zauvijek štititi njihove interese.

DEFINICIJA POBUNJENIŠTVA I PROTUPOBUNJENIŠTVA

Vrlo je bitno na samom početku ovog teksta skrenuti pažnju čitatelju da pobunjenišтво u Afganistanu nije primarno vjerski motivirano. Etničke tenzije, loše upravljanje centralne vlade i ekonomske poteškoće primarni su razlog latentnog nezadovoljstva stanovništva. Ovo se osobito odnosi na paštunsku populaciju koja je tradicionalno bila politička moć u Afganistanu, da bi se nakon invazije saveznika 2001. godine našla u opoziciji. Masovna prisutnost zapadnih snaga koje većina lokalnog stanovništva percipira kao okupatorske, dodatna je provokacija (Marston i Malkasian, 2008.).

Općenito govoreći, pobunjenišтво je u svojoj biti borba za kontrolu nad određenim političkim prostorom, između države i nedržavnih čimbenika. Pobunjenici uglavnom pripadaju već postojećim društvenim mrežama (selo, pleme, politička ili vjerska stranka) i postoje u kompleksnom društvenom, informacijskom i fizičkom okruženju. Ovo David Kilcullen naziva „konfliktnim ekosistemom“. Prema njemu, ovaj sistem uključuje mnoge međusobno neovisne, no povezane čimbenike od kojih svaki teži maksimiranju svoje sposobnosti za preživljavanjem i stjecanju prednosti u kaotičnom, natjecateljskom okruženju. Neki od čimbenika postojali su u ovom sistemu prije započinjanja sukoba, kao što su vlada, etnička, plemenska skupina ili klan, urbana i ruralna populacija i ekonomske i političke institucije. U normalnim uvjetima ovi čimbenici međusobno surađuju, međutim u pobunjeničkom okruženju isti djeluju u destruktivnoj borbi za moć i prevlast. Ovakvo okruženje također proizvodi nove subjekte koji uključuju domaće i strane naoružane skupine, privučene sukobom izvana. Dodatno, ovakav sukob uzrokuje pojavu izbjeglih, raseljenih osoba i ponekad masovne migracije, dovodi do ekonomske dislokacije, nezaposlenosti i porasta kriminala, stvarajući naoružane kriminalne skupine, krijumčare narkotika i naoružanja (Kilcullen, 2006.a).

Parafrazirajući Clausewitz, David Galula, jedan od utemeljitelja COIN-a, definirao je pobunjenišтво kao *produžetak politike svim sredstvima, ali unutar zemlje*. Prema njemu, to je borba između pobunjeničkih i vladinih snaga u svrhu pridobivanja potpore lokalnog stanovništva. U skladu s tim, nužan preduvjet za uspjeh protupobunjeničkih snaga pridobivanje je potpore lokalnog stanovništva. To je nemoguće postići ako se ono ne osjeća zaštićeno, budući da nesigurno stanovništvo neće osigurati nužne informacije niti dati potporu protupobunjeničkim snagama, bojeći se odmazde pobunjenika. Iz tog razloga vlada (u ovom slučaju afganistanska vlada - GiRoA⁷) mora ustanoviti stvarnu prisutnost na određenom teritoriju kako bi, uvjetno rečeno, fizički odvojila pobunjenike od civila koje iskorištavaju. Da bi pobijedila, vlada mora osigurati kontrolu nad populacijom koja ima za cilj spriječiti ili barem ograničiti kontakte između stanovništva i pobunjenika (Galula, 1964.). Ona to čini provodeњem sigurnosnih operacija ili operacija za postizanje stabilnosti koje su integrirane s razvojem izvršne vlasti i ekonomskih sposobnosti koje predvode civilne agencije. Cilj im je u prvom redu razdvojiti stanovništvo od pobunjenika te time stvoriti prostor unutar kojega mogu započeti stabilizacijski i rekonstrukcijski procesi.

⁷ GiROA je službeni skraćeni naziv za Vladu Republike Afganistan (*Government of Republic of Afghanistan*).

Moderna pobunjeništa predstavljaju kompleksne matrice kojima često nedostaje centralizirana zapovjedna struktura te su međusobno povezane dinamičnim mrežama. Motivacija u ovim eklektičnim mrežama varira od religioznog ekstremizma do čistog kriminala i mnoge od grupa ne percipiraju da im je cilj postati vladajuća struktura. Da bi se financirali, pobunjenici se bave ilegalnim aktivnostima, što, među ostalim, podrazumijeva podmićivanje vladinih dužnosnika, krađe, iznude, proliferacije naoružanja, ljudi i narkotika, pranje novca, piratstvo, otmice i ucjene. Ovi sistemi financiranja nadopunjeni su donacijama simpatizera kao što su strane vlade, dijaspora ili određene zainteresirane osobe. Također, pobunjenicima treba teritorij kao sigurno utočište koje se često nalazi u susjednoj zemlji, a suvremeno pobunjenišvo često ima potporu u transnacionalnim mrežama s pristupom satelitskim komunikacijskim sistemima, internetu, globalnim medijima i transnacionalnim bankarskim sistemima.⁸

PROTUPOBUNJENIŠTVO

U odnosu na pobunjenišvo, druga strana medalje je protupobunjenišvo (*counterinsurgency*). Ono predstavlja sinergiju obuhvatnih civilnih i vojnih napora usmjerenih na to da istodobno suzbiju pobunjenišvo i iskorijene njegove uzroke. COIN pristup mora biti prilagodljiv i agiln. Strategija se uglavnom primarno fokusira na populaciju (*population centric*⁹), a ne na neprijatelja i usmjerena je na osnaživanje legitimiteta vlade, dok istodobno ograničava pobunjenički utjecaj (Kilcullen, 2006.c.). Imperativ u COIN-u je omogućiti stapanje ovih faktora, što se najbolje postiže integriranim pristupom. Model ima četiri glavne funkcionalne komponente:

1. Politička funkcija koja je primarna i ključna jer osigurava okvir političke pomirbe i reforme vlade oko koje su organizirane sve druge aktivnosti COIN-a.
2. Ekonomska funkcija teži osiguravanju prijeko potrebnih usluga i stimulira dugoročni ekonomski razvoj garantirajući povjerenje u vladu. Istodobno smanjuje broj frustriranih nezaposlenih mladih ljudi koji su potencijalni regruti za pobunjenike.
3. Sigurnosna funkcija uključuje ne samo vojnu komponentu nego i cijeli sektor sigurnosti (legalni okvir, civilni nadzor i pravosudni sistem).
4. Informacijska funkcija odnosi se na uspješno provođenje informacijskih operacija koje uključuju ekstenzivan i koordiniran obavještajni rad i utjecaj na stanovništvo.

⁸ Obuhvaćaju legalne i ilegalne sisteme novčanih transfera (poput *hawale* – u islamskog svijetu uvriježenog načina prijenosa novca putem posrednika).

⁹ Prema Kilcullenu, postoje tri moguća pristupa ratu: *terrain centric* - zauzimanje terena, *enemy centric* - onemogućavanje protivnikove sposobnosti za borbu i *population centric* - kontrola nad stanovništvom.

Sve nabrojene funkcije usmjerene su na glavni cilj osiguravanja vladi mogućnosti da ponovno uspostavi kontrolu, konsolidira vlast i transformira se iz vojnih u civilne institucije (Kilcullen, 2006.c.).

Kampanje COIN uglavnom su dugotrajne i skupe, a usmjerene su na izgradnju potpore stanovništva za vladu i marginaliziranje pobunjenika. Specifična priroda određene protupobunjeničke kampanje ovisi o tri ključna faktora: karakteristika okruženja (fizička, ekonomska, politička i ljudska), priroda pobunjeničke grupe i protupobunjeničkih vladinih i drugih snaga sigurnosti (Kilcullen, 2006.a.). Prema Kilcullenu, da bi strategija COIN bila uspješna, mora zadovoljiti sljedeće uvjete:

1. Lokalno stanovništvo percipira vladu kao legitimnu¹⁰, a ona kontrolira društvene, političke, ekonomske i sigurnosne institucije koje ispunjavanju potrebe stanovništva.
2. Pobunjenički pokret i njihovi vođe su kooptirani, marginalizirani ili odvojeni od ostatka stanovništva.
3. Naoružane pobunjeničke snage su se raspale ili su demobilizirane i reintegrirane u političke, ekonomske i društvene strukture zemlje.

Nacionalna vlada nikad nije bila osobito bitna u Afganistanu. Ta je zemlja imala snažnu centralnu vladu samo jednom, u 19. stoljeću, pod „željeznim“ emirom Abdurrom Rehmanom. Politički i strateški gledano, najvažnija razina vladavine u Afganistanu nije ni nacionalna ni regionalna, nego pokrajinska vlast. Afganistanski identitet ukorijenjen je u *woleswali*: okruzima pokrajine koji su dom jednog klana ili plemena (Johnson i Mason, 2008.). Talibani su i više nego svjesni da su centar pobunjeničke borbe ruralni paštunski okruzi i sela. Ruralni, uglavnom Paštunima naseljen jug zemlje, ima vlastiti sistem plemenske vlade i prava te njegovi ljudi ne žele primijeniti zapadnjački stil vladanja. Međutim, pogrešno je zaključiti da su predodređeni za pružanje potpore talibanima, koji promiču stran i netolerantan oblik islama. Oni su jednostavno za tu ratom napaćenu zemlju ponekad najmanje zlo. Davanje ovlasti seoskim *shurama* i *jirgama*¹¹ te obnavljanje lokalne zajednice jedini je način da se ponovno stvori tradicionalna kočnica protiv moćnih političkih mreža ruralnih mula koje su radikalizirali talibani. No isto tako, može se pretpostaviti da se stariji predstavnici sela neće usprotiviti talibanima ako su oni i njihove obitelji ranjivi zbog talibanske torture i ubijanja (Johnson i Mason, 2008.).

Uspješna strategija COIN zahtijeva pridobivanje lokalnog stanovništva spojem nekinetičkih i kinetičkih akcija¹² (optimalni omjer prema Davidu Galuli je 80:20%)¹³.

¹⁰ Legitimitet GIROA-e je najkontroverzniji i najsporniji zahtjev, koji će još neko vrijeme biti gotovo nedokučiv, sve dok je sporan legitimitet izvršne lokalne i centralne vlasti s jedne strane, i sve dok se lokalno stanovništvo radije obraća talibanskoj vladi u sjeni za rješavanje imovinsko-pravnih i drugih socijalnih pitanja.

¹¹ *Shura* je naziv za vijeće seoskih mula, dok je *jirga* naziv za vijeće seoskih starješina.

¹² Akcije bez, odnosno s uporabom, vatrene moći.

¹³ David Galula u svom djelu iz 1964. godine, *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*, postavlja pravilo 80/20 u kojem je vojna akcija sekundarna, podređena političkoj,

Pronalazak ravnoteže vjerojatno je najveći izazov u ranim fazama protupobunjeničke borbe. Ako je zadani cilj pridobiti lokalno stanovništvo, tada kinetičke operacije neće postići cilj, ponajviše zbog nužne kolateralne štete nad osobama i infrastrukturom, koja će dovesti do gubitka povjerenja i potpore (Gregg, 2009.).

Kako je ranije u tekstu navedeno, temelj COIN-a su operacije za postizanje stabilnosti koje se odnose na razne vojne zadaće i aktivnosti u koordinaciji s drugim instrumentima nacionalne vlade, kako bi se ponovno uspostavilo sigurno okruženje i osiguralo pružanje prijeko potrebnih vladinih usluga, obnova infrastrukture, rekonstrukcija i dostava humanitarne pomoći (***)*Joint Publication, 3-24, 2009.*). Operacije postizanja stabilnosti (*stabilityops*) najzahtjevnija su faza dugoročnog uspjeha COIN-a, budući da je to točka spajanja vojne i civilne odgovornosti, kada bi, teorijski gledano, vojna vlast trebala predati odgovornost za izgradnju kapaciteta civilnoj vlasti. Da bi to funkcioniralo, nužan preduvjet je i ljudski kapital (vođe, tehnički stručnjaci, snage sigurnosti, učitelji, liječnici i slično), što je teško ostvarivo jer su ratom rastrgane nacije suočene s nedostatkom ljudi u obliku tzv. odljeva mozgova. Osim ljudskog kapitala, nužno je investirati i u fizičku infrastrukturu koja je uglavnom teško oštećena u sukobima ili nikad nije ni postojala. Operacije za postizanje stabilnosti često su podijeljene na nekoliko stupova – sigurnost, ekonomija, vladavina i pravda. Sigurnost se pritom definira ne samo kao odsutnost nesigurnosti nego obuhvaća i fizičku sigurnost, kao i društveni i subjektivni osjećaj stanovništva da se osjeća zaštićeno. Dugoročni cilj ekonomskog stupa je stvaranje legitimnog i održivog BDP-a koji osigurava hranu i druge potrebe stanovništvu, kao i legalnu ekonomiju temeljenu na uvozu i izvozu, a ne proizvodnji narkotika (u slučaju Afganistana). Vladavina, odnosno dobro upravljanje, obuhvaća efikasnu izvršnu vlast koja skrbi za sigurnost ljudi, za dobra i usluge te stvara ekonomske uvjete dajući stanovništvu prava i slobode, kao i prihod od kojega se može naplaćivati porez. Pravda se sastoji od dvije komponente: prava i njegove primjene. Država bi trebala kodificirati pravo koje jednako vrijedi za sve stanovnike te donosi osjećaj pravednosti. Nužan preduvjet za to je suradnja državne policije i pravosudnog sistema koji taj pravi sustav mogu i oživotvoriti (Gregg, 2009.).

Realnost je takva da je u prošlom stoljeću samo 40 posto strategija COIN bilo uspješno (Lynn, 2005.)¹⁴, no one su u konačnici rezultirale instaliranjem autoritativnih režima, što dovodi do zaključka da su političke i društvene reperkusije bile katastrofalne. Jedina strategija koja je učinkovita jest anulirati razlog koji je doveo do pobunjeničtva. Povijest je također pokazala da uspješne strategije COIN uglavnom traju oko 10 godina. Tijekom tog vremena poduzima se znatan sigurnosni i

te je njena primarna svrha osigurati političkoj moći dovoljnu slobodu da sigurno obavlja svoju ulogu među stanovništvom. Oružane snage samo su jedan od mnogih instrumenata protupobunjenika.

¹⁴ Filipinska pobjeda nad Huksima (1946.-1954.) i britanski uspjeh na Malajskom poluotoku (1948.-1957.), kada su, u oba slučaja, pobunjenici bili marginalizirani i kooptirani, i to strategijom koja se usmjerila na političke, socijalne i ekonomske razloge koji su doveli do pobunjeničtva. Neki uspješnom proglašavaju i COIN operaciju u Salvadoru tijekom 1980-ih. U prva dva slučaja za uspjeh su bili presudni policija i male vojne postrojbe.

vojni napor, međutim pobunjeničtvo je poput neke kronične bolesti i uvjeti koji su doveli do započinjanja borbe mogu ostati duboko ukorijenjeni u tkivu društva. Stoga uvijek postoji latentna prijetnja od ponovnog započinjanja borbe (Moore, 2006.). Ultimativan cilj uspješne strategije COIN jest dugoročna stabilnost, no ne ona koja je nametnuta i održavana silom ili represijom. Stabilnost mora osigurati potrebne strukture za mirno rješavanje problema koji mogu nastati, a te strukture moraju biti institucionalizirane i stanovništvo ih mora potpuno prihvatiti. S druge strane, sigurnost se kao pojam sastoji od nekoliko potkomponenti – ponovna uspostava sigurnog okruženja, razoružanje, demobilizacija, reintegracija, pomirba te održavanje sigurnosti. Vraćanje sigurnosti zahtjevno je te predmnijeva dobro uvježbane postrojbe, situacijsku i kulturnu osviještenost, precizno angažiranje i suzdržavanje od uporabe sile. Neupitan ključ uspjeha leži i u osiguravanju humanitarne pomoći i pružanju osnovnih usluga, obnovi razorene infrastrukture, promicanju efikasnog vladanja (na lokalnoj i nacionalnoj razini provedba vladavine prava koja ispunjava temeljne potrebe stanovništva), održivom ekonomskom razvoju (razvijanje ekonomske strukture i održavanje ekonomskog razvoja na lokalnoj razini osiguravajući mu ekspanziju), pružanje potpore procesu pomirbe koji je nužan kako bi zaliječio psihološke i društvene rane, a odnosi se na ponovno ujedinjenje stanovništva i zemlje.

TKO SU POBUNJENICI U AFGANISTANU?

Među redovima koalicijskih snaga za pobunjenike se uvriježio naziv talibani, što je netočna politička generalizacija. Pobunjeničtvo u Afganistanu daleko je kompleksnije te nije politički ni ideološki homogeno kao što taj zajednički nazivnik implicira. Ono uključuje talibane, Al-Kaidu i druge strane terorističke organizacije, no upravo je najveći problem činjenica da veliku većinu pobunjenika čini nezadovoljno lokalno stanovništvo koje je borbu započelo zbog prekršenih obećanja, manjka stabilne vlade, krvne osvete, etničkog i plemenskog identiteta¹⁵ i ponajviše iz ekonomskih razloga – nedostatka novca, ekstremnog siromaštva, bijesa, osvete, frustracije, razočaranja u korumpirane dužnosnike GIRoA-e i straha od talibana.

Ne čini se pogrešnim kada se konstatira da je nositelj pobunjeničtva u Afganistanu talibanski pokret. Talibani su većinom ruralni Paštuni iz plemena konfederacije Ghilzai¹⁶ i djelomično plemena Kakar konfederacije Ghurghusht. Vođa je mula Muhammed Omar i većina seniorskog vodstva dolazi iz plemena Hotaki konfederacije Ghilzai. Njihov je pokret ultrakonzervativna islamska fronta temeljena na ideologiji što potječe iz Deobandi škole islama, koju su interpretirali do neprepoznatljivosti. Riječ je o pakistanskoj verziji Deobandi škole koje u medresama u afganistanskim izbjegličkim kampovima podučavaju neiskusni, polumilitantni mule povezani s pa-

¹⁵ Promatrajući područje operacija Regionalnog zapovjedništva Sjever, to je najizraženije u zapadnom dijelu, točnije pokrajini Farjab, oživotvoreno u sukobima plemena Achakzai, Tochkazai, Zamanzai i Alaizai.

¹⁶ Ghilzai su tradicionalno neprijatelji Durranima koji su držali vlast u Kabulu posljednjih 300 godina.

kistanskim Julijem¹⁷. Istodobno, financiranje Saudijske Arabije dovelo je školu bliže ultrakonzervativnom vahabizmu. U osnovi, oni slijede salafistički model koji traži emuliranje života i vremena proroka Muhameda (Metcalf, 1978.).

Afganistanske talibane trenutačno predvode tri *shure*, imenovane po gradovima u kojima su locirane – Keta, Pešavar i Miranšah, sve tri locirane u Pakistanu. Prva je poznata kao predvodnička, njome predsjedja zapovjednik talibana, mula Omar te u istoj dominiraju borci iz pokrajina Kandahar, Uruzgan i Helmand. Pešavarska *shura*, smještena u pakistanskoj Sjeverozapadnoj pograničnoj pokrajini (NWFP¹⁸), sastavljena je od malih plemena, no manjka joj vođa koji bi imao Omarov autoritet i legitimitet. Posljednja, Miranšah *shura* sjedište je mreže Hakani¹⁹. Talibani u Afganistanu operiraju u malim grupama – od 3 do 30 boraca. Uglavnom su sastavljeni od pripadnika obučeni u pakistanskim medresama i lokalno regrutiranog stanovništva, no u borbe su uključeni i plaćenici te strani borci i savjetnici²⁰, od kojih su mnogi zapovjednici. Potpora ovim grupama većinom dolazi od narkomafije²¹, koja osigurava ne samo financijska sredstva nego i informacije, veze i pomoć pri prodoru u čuvana područja koja su pod relativnom vladinom kontrolom. Afganistanski pobunjenici financiraju se i putem *zakata*²² u džamijama u Pakistanu, Afganistanu i diljem muslimanskog svijeta. Velik izvor prihoda dolazi iz zaljevskih država kao što su Ujedinjeni Arapski Emirati, Saudijska Arabija i Katar.

Od brojnih talibanskih grupa jedna od najjačih i najaktivnijih je ona predvođena Džalaludinom Hakanijem, članom talibanskog seniorskog vodstva i iskusnim mudžahedinskim zapovjednikom iz okruga Zadrani u južnom Afganistanu. Uz pomoć sina Sirajuddina, dokazao se kao sposoban organizator koji navodno operira kao

¹⁷ Jamiat-e-Ulema Islam je pakistanska politička stranka koja ima korijene u deobandizmu i sljedbenike uglavnom u pašunskom pojasu diljem Sjeverozapadne pogranične pokrajine i Beludžistana.

¹⁸ NWFP ili North West Frontier Province, Pakistan.

¹⁹ Mreža Hakani neovisna je pobunjenička grupa usko povezana s talibanima. Maulavi Džalaludin Hakani i njegov sin Siradžudin predvode mrežu koja ima vlastite obučne kampove u kojima obučavaju novopridošle i strane borce, te imaju vlastite, samostalne izvore financiranja. Mreža je aktivna u pokrajinama Paktia, Paktika, Kost, Logar i Gazni – sve u sjeveroistočnim dijelovima Afganistana. Oni su predvodnici u upotrebi samoubilačkih napada u Afganistanu, uglavnom koristeći strane borce. Financiraju se iznudama, kidnapiranjem, krijumčarenjem narkotika i drugim kriminalnim aktivnostima u istočnim pokrajinama Afganistana.

²⁰ Često se radi o obučeni proizvođačima improviziranih eksplozivnih naprava (*Improvised Explosive Device* - IED).

²¹ Na sjeveru Afganistana postoje brojni ruski, tadžički, uzbečki i turkmenski lanci krijumčara narkotika. Tradicionalno, Tadžikistan je tranzitna zemlja za narkotike namijenjene ruskom tržištu te se krijumčarski lanci protežu planinskim lancima premeštenih pokrajina Badakšan i Takhar na sjeveru zemlje koje ANSF uglavnom ne kontrolira. Ipak, najveći broj narkotika transportira se krijumčarskim rutama kroz Pakistan i Iran, odakle dolaze na svjetska tržišta, što tu zemlju čini najznačajnijim proizvođačem opijuma na svijetu.

²² Vjerski porez, jedan od pet stupova Islama, iznosi 2,5% godišnjih prihoda i prvenstveno je bio namijenjen za pomoć siromašnima.

posrednik između Al-Kaide i pakistanske obavještajne službe ISI-ja iz svoje baze u Vaziristanu.

Hezb-i-Islami Gulbudin (HiG) ili Hekmatjarova grupa smještena je u okrugu Dir pakistanske Bajaur Agencije koja se prostire diljem afganistanske granice (blizu Kunara i Nuristana). HiG predvodi Gulbudin Hekmatjar²³, kontroverzna figura koja je izgubila kredibilitet kod afganistanskog naroda uglavnom zbog raketiranja Kabula nakon pada komunističkog režima 1992. godine, čime je nanio veliku štetu i puno žrtava narodu. Kao rezultat, njegova grupa uglavnom nije u stanju mobilizirati nove regrute te se oslanja na mrežu bivših mudžahedinskih zapovjednika i boraca (od kojih su mnogi navodno povezani s pakistanskom obavještajnom službom ISI).

Kontraktori i kriminalci još su jedna kategorija nelegalne naoružane grupe koja sudjeluje u proizvodnji opijuma, hašiša i kanabisa te krijumčarenju narkotika. Mnogi mladi nezaposleni Afganistanci, osobito oni koji su silom vraćeni iz Irana, pridružili su se kriminalcima i ovisnicima. Kriminalne grupe uključene su u brojne ilegalne aktivnosti, od pljačke do ubijanja, otmice djece i stranih radnika, a često ih unajme talibani za izvođenje specifičnog čina nasilja ili pružanje zaštite tijekom operacija. Korupcija u policiji problem čini ozbiljnijim, time još više potkopavajući vladine napore za postizanje stabilnosti.

Bitno je ne zaboraviti spomenuti i Tehrik-i-Taliban Pakistan ili TTP. Naime, nakon započinjanja operacije *Enduring Freedom* 2001. godine, većina, osobito više rangiranih pripadnika talibana i Al-Kaide, našla je privremeno utočište u Pakistanu. Smjestili su se uglavnom u FATA-i²⁴ ili Savezno upravljanim plemenskim područjima, regiji kojom su vladali stari plemenski običaji i koja je bila kamp za obuku gerile i terorista nakon sovjetske invazije 1980-ih godina. Izvan domašaja Islamabada, FATA trenutačno služi kao polazna točka za napade u Afganistanu. Kao krovna organizacija koju je osnovala *shura*, TTP se brzo i učinkovito pozicionirao u FATA-i ubivši više od 300 plemenskih vođa. Vođa milicije Baitullah Mehsud, koji je prije operirao pod Hakanijem, odabran je kao emir grupe 2007. godine. Ubijen je u kolovozu 2009. godine te ga je na mjestu emira zamijenio Hakimullah. TTP se sastoji ne samo od talibana nego i od drugih grupa kao što su Lashkar-i-Taiba, Tehreek-Maram-Shariya Mohammadiyah, Harkatul Mujahideen al-Aalmi, Harkatul Ansaar, Harkat-i-Jehad-i-Islami, Ansaru Sunnah i Ansarul Muslimoon. Sve ove grupe napadaju koalicijske snage u Afganistanu. Većinu njih osnovao je kasnih 1990-ih godina ISI kao privremenu džihadističku vojsku za borbu protiv indijske vlade u Kašmiru.

Posljednja i možda najbitnija karika u pobunjeničkom lancu je Al-Kaida, koja svojom sposobnošću da mobilizira strane borce i pristupom financijskim sredstvima, dominira kao najsofisticiranija teroristička mreža s globalnim domašajem. Ona je

²³ Hekmatjar je Paštun iz okruga Imam Sahib, pokrajina Kunduz, koji je bio premijer Afganistana od 1993. do 1994. godine i ponovno kratko tijekom 1996. Njegova grupa tradicionalno uživa potporu u pokrajinama Kunar, Nurestan, Nangarhar, Paktia i Paktika. Hezb-i-Islami je primala pomoć iranske i pakistanske vlade, kao i SAD-a tijekom Hladnog rata. Hekmatjar se otvoreno zakleo na vjernost Al-Kaidi i talibanima, da će se boriti protiv stranih okupatora.

²⁴ Federally Administrated Tribal Areas, Pakistan.

igrala centralnu ulogu u širenju militantizma u regiji, osiguravajući pobunjenicima strateško komuniciranje i planiranje, financiranje i povezivanje. Dodatno, dovodi regrute u Afganistan ne samo iz arapskih i afričkih zemalja nego i iz Čečenije, Uzbekistana, kineske pokrajine Xinjiang i drugih zapadnih, uglavnom europskih zemalja. Odnosi između AQ, talibana i drugih ekstremističkih grupa vrlo su komplicirani, mogu biti posredni i neposredni, a karakterizira ih kombinacija neprijateljstva i prijateljstva. Oni trebaju jedni druge kako bi preživjeli iako su ponekad u sukobu interesa. Činjenica je da talibani i druge ekstremističke grupe trebaju novac, mozak i iskusne borce, a Al-Kaidi trebaju sigurna utočišta iz kojih može operirati diljem svijeta (Stanekzai, 2008.).

Afganistanskim pobunjenicima glavni je cilj diskreditirati i potkopati napore GIRoA-e i međunarodnih snaga sigurnosti. Ključnu ulogu za pobunjenike imaju pogranična porozna područja, transferi novca, područja u kojima nije uspostavljena efikasna vladavina, etničke manjine, izbjeglice i mediji u susjednim zemljama. Ovo su sve indikatori na koje se strategija COIN mora koncentrirati, ne zanemarujući činjenicu da su jednako tako pobunjenička propagandna publika, sredstva, regruti i potpora postali globalni. To znači da afganistanska strategija COIN mora imati globalan domašaj, što se postiže uz široku ulogu diplomacije, povezanost obavještajne zajednice i obuhvatne informacijske operacije (Kilcullen, 2005).

OŽIVOTVORENJE STRATEGIJE COIN ZA AFGANISTAN: OBLIKOVATI (SHAPE), OČISTITI (CLEAR), ZADRŽATI (HOLD), IZGRADITI (BUILD)

Međunarodne snage sigurnosti imaju u Afganistanu dvije primarne zadaće. Prva je operacija *Enduring Freedom*, koja se provodi na jugu i istoku zemlje kao SAD-om predvođena protuteroristička operacija koja ima za cilj spriječiti povratak Al-Kaide i njezinih saveznika kako bi se osigurao prostor GIRoA-i da uspostavi učinkovitu kontrolu nad tim područjem. Druga je operacija *Omid* koju provodi ISAF, kojoj je prvenstveni cilj obuka i partnerstvo s afganistanskim nacionalnim snagama sigurnosti (ANSF-om) kako bi iste preuzele vodstvo u provođenju protupobunjeničkih operacija, u svrhu ostvarenja konačnog cilja odnosno povlačenja međunarodnih snaga sigurnosti.

Obadviije operacije temelje se na savezničkoj strategiji COIN za Afganistan²⁵ koja se sažima u četiri faze: *shape*, *clear*, *hold*, *build* i zahtijeva goleme zalihe novca, strpljenja, vremena i koordinaciju vladinih i nevladinih napora:

1. *Shape* (oblikovati) znači stvoriti vojne preduvjete potrebne da se uspostavi sigurnost lokalnog stanovništva i ograniči kretanje pobunjenika,
2. *Clear* (očistiti) obuhvaća protjerivanje pobunjenika i protuvladinih eleme-

²⁵ Strategija se znatno promijenila kada je zapovijedanje CFC-om (*Combined Forces Command Afghanistan*) preuzeo general pukovnik David Barno 2003. godine koji je težište prebacio na afganistanski narod, a ne na lov i ubijanje pripadnika AQ. On je stavio ljude u središte pozornosti.

nata iz određenog područja, stvarajući time prostor između pobunjenika i stanovništva,

3. *Hold* (zadržati) podrazumijeva zadržavanje sigurnosti onemogućujući pobunjenicima pristup očišćenom području i slobodno kretanje unutar njega²⁶,
4. *Build* (izgraditi) omogućuje dostavu humanitarne pomoći u očišćeno područje i ostvarivanje rekonstrukcijskih i razvojnih inicijativa koje će povezati afganistansko stanovništvo s GIROA-om.

Neki teoretičari prepoznaju i petu fazu, *transfer* – prebacivanje odgovornosti i aktivnosti na GIROA-u, ANSF i afganistanski narod (Cordesman, 2010.). Kao što je rečeno, uspješno provođenje zamišljene strategije ovisi o restauraciji sigurnosti i rekonstrukcijskim i ekonomskim naporima. To se, barem u ovom trenutku, provodi koncentriranjem na dva čimbenika: osnivanje pokrajinskih rekonstrukcijskih timova (PRT-ova) diljem zemlje te izgradnju i obuku afganistanskih snaga sigurnosti.

POKRAJINSKI REKONSTRUKCIJSKI TIMOVI (PRT)

Kada su saveznici došli u Afganistan 2001. godine, temeljna kritična infrastruktura bila je uništena ili nije ni postojala. Većina škola, bolnica i zgrada uništena je u ratu koji je do tada trajao više od 20 godina. Gotovo da nije bilo asfaltiranih prometnica i samo nekoliko gradova imalo je struju ili vodu. Da bi koordinirali rekonstrukcijske napore, osnivani su PRT-ovi koji su u svojoj biti nositelji *build* faze (Malkasian i Meyerle, 2009.). Temeljna im je svrha pomagati u rekonstrukciji, upravljanju i sigurnosti na pokrajinskoj razini pod nadzorom GIROA-e, angažiranjem civilnog i vojnog osoblja. Tome je vrlo jednostavan *raison d'être*: mnoge nevladine i vladine organizacije izbjegavaju okruge i pokrajine pune nasilja u kojima njihovi djelatnici mogu stradati.²⁷ Iz tog razloga PRT-ovi ostaju nezamjenjivi, kao instrument provedbe strategije COIN.

Prvi PRT osnovan je u siječnju 2003. godine u gradu Gardez, pokrajina Paktika, a do kraja 2006. godine ISAF je preuzeo kontrolu nad 26 PRT-ova. Novi koncept predviđao je angažman vojnog i civilnog osoblja kako bi se povećala sigurnost, omogućilo dobro upravljanje i ekonomski razvoj. Zamišljen je kao tijelo koje ide u opasna područja u koja ne žele ići civilne agencije. PRT-ovi započinju projekte razvoja kako bi stvorili početne uvjete i omogućili civilnim vladinim i nevladinim agencijama da započnu projekte rekonstrukcije. Prema priručniku PRT-ova, isti je civilno-vojna institucija koja je u mogućnosti prodrijeti u najnestabilnija i najnesigurnija područja te ih stabilizirati zbog vlastitih diplomatskih i sposobnosti vojne

²⁶ Za ovu fazu primarno je odgovoran ANP koji treba zadržati snažnu prisutnost u očišćenom području, što nužno predmnijeva iskorjenjivanje kriminala i korumpiranosti u policijskim redovima.

²⁷ Tako su primjerice talibani ubili dva njemačka civila u Paktiki 2003. godine, nakon čega je većina nevladinih organizacija napustila to područje.

i razvojne komponente (***)*PRT Handbook*, 2007.). Za PRT-ove razvojni su projekti sredstvo odvratanja lokalnog stanovništva od pristupanja pobunjenicima stvarajući stabilno okruženje u kojem GIROA može uspostaviti svoj autoritet. Kako bi ispunili ove ciljeve, oni provode rekonstrukcijske projekte²⁸.

Drugi mandat im je KLE (*Key Leader Engagement*) – sastanci s ključnim predstavnicima sela, okruga i pokrajinskim guvernerima. Široko sudjelovanje stanovnika u institucijama vlasti osobito je bitno u Afganistanu i pašunskom društvu. Tradicionalno, Paštuni ne priznaju da jedna osoba ima autoritet nad ostatkom društva. Odluke donose *jirge* (vijeća) koje čine stariji predstavnici sela. *Shure* ili *jirge* u pašunskom društvu rješavaju sporove, dostavljaju robu i pružaju usluge te ujedinjuju zajednicu protiv prijetnje. Sudjelovanje ključnih plemenskih vođa u *shuri* pridonosi njezinu autoritetu. Pokrajinski guverneri i okružni administratori održavaju *shure* pokušavajući u njih privući što više predstavnika sela kako nijedno pleme ne bi bilo uvrijeđeno vladinom odlukom i time privučeno nasilju. *Shure* i *jirge* ključne su institucije u pašunskim pokrajinama, ali i u cijelom Afganistanu. Zapovjednici PRT-ova uglavnom inzistiraju na tome da prijedlozi za rekonstrukcijske projekte idu preko vladinih dužnosnika i *shura* na okružnim razinama. PRT zadržava kontrolu nad ovim sredstvima, no praksa je da se dužnosnicima GIROA-e delegira moć uporabe novca²⁹.

Jedan od temeljnih nedostataka programa koji se često kritizira jest činjenica da PRT-ovi primarno odgovaraju nacionalnim vladama, a ne afganistanskoj. Također, značajan problem je i nekoordinacija između koalicijskih partnera, što je rezultiralo time da svaki od PRT-ova ima drukčiju viziju i način ostvarivanja cilja (Marston, 2008.). PRT nije osmišljen kako bi bio alternativa GIROA-i, već upravo kako bi joj pomogao unaprijediti obavljanje izvršne vlasti i stjecanje legitimiteta među stanovništvom. Jednom kada je osnovan, PRT bi trebao osigurati pristup lokalnim centrima moći i procijeniti okolinu kako bi detektirao potencijalne prijetnje.

Ciljevi su:

- poboljšanje stabilnosti – utvrditi uzroke i sredstva konflikta, plemenske ili etničke sukobe, pobunjenike i kriminalne elemente, uzroke političke nestabilnosti, identificirati načine rješenja konflikta, poboljšati kapacitet civilnog društva restauriranjem tradicionalnih procesa kako bi se iskorijenio sukob,

²⁸ Svaki zapovjednik PRT-a trebao bi imati na raspolaganju 100 000 USD mjesečno za autonomnu potrošnju, dok za veće projekte treba suglasnost više instance. Realnost na terenu je takva da iznos materijalnih sredstava ovisi o trenutnom gospodarskom stanju u državi koja je preuzela odgovornost za određeno područje (npr. Mađari administriraju HUN PRT-om smještenim u gradu Pol-i Khomri, pokrajina Baglan, i zbog trenutačne gospodarske situacije vrlo se malo sredstava može preusmjeriti za sada primarne zadaće uspostavljanja i održavanja sigurnosti u njihovu području odgovornosti, na infrastrukturne i investicijske projekte).

²⁹ Vrlo često zbog lokalnih moćnika to ne uspijeva te se velika količina novca slijeva u njihove džepove, time izazivajući revolt lokalnog stanovništva i pojačanje percepcije korumpiranosti i nelegitimnosti GIROA-e. Tako, na primjer, u pokrajini Jowzjan finska vlada za gradnju škole plaća 10 000 do 15 000 USD, a USAID navodno za isti posao plaća oko 100 000 USD. Možemo samo zamisliti gdje je završila razlika u novcu i zaključiti da ista ruka s jedne strane suzbija, a s druge potiče koruptivno ponašanje.

- povećanje kapaciteta lokalnih institucija – izgraditi individualni, organizacijski i strukturalni kapacitet kao pretpostavku za postizanje javne sigurnosti i pružanje temeljnih usluga,
- provođenje rekonstrukcijskih aktivnosti – razvijati mogućnosti zapošljavanja u sklopu izgradnje infrastrukture, osiguravati mikroizjmove poduzetnicima, poboljšati prometnu povezanost, optimizirati iskorištavanje poljoprivrednih i prirodnih resursa,
- provođenje strateških komunikacijskih programa – KLE.
- Cilj je postignut kada je GfRoA sposobna preuzeti sve ove zadaće na sebe (**PRT Handbook, 2007.).

AFGANISTANSKE NACIONALNE SNAGE SIGURNOSTI (ANSF) KAO TEMELJ COIN-A

Temelj današnjih afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti čine Afganistanska nacionalna vojska (ANA), Afganistanska nacionalna policija (ANP) i Nacionalna uprava za sigurnost (NDS). Tijekom 80-ih i 90-ih godina prošlog stoljeća nije postojala nacionalna civilna policija u Afganistanu. Umjesto toga lokalne milicije i plemenske snage bile su nositelji vladavine prava. Među Paštunima, tradicionalne vojne institucije bile su *lashkar* ili naoružano pleme. Međunarodna zajednica krenula je gotovo od nule u obuci i opremanju domaćih snaga sigurnosti. Izgradnja kvalitetnih domicilnih snaga ključna je za provođenje faze čišćenja i zadržavanja područja u sklopu protupobunjeničke strategije. Logično promišljanje nameće zaključak da će lokalno stanovništvo prije pomoći domaćim snagama sigurnosti nego strancima koje percipiraju kao okupatore. Između ostaloga, čak i da ih doživljavaju kao osloboditelje, lokalno stanovništvo svjesno je da će se u određenom trenutku međunarodne snage povući iz zemlje te im stečena iskustva iz prošlosti zemlje ne daju priliku za optimizam.

Napori za izgradnju afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti dali su različite rezultate od 2007. godine. Afganistanska nacionalna armija među stanovništvom uživa bolju reputaciju od Afganistanske nacionalne policije, no i ona se suočava s određenim problemima. Razvoj ANA-e na neki je način usporen prebacivanjem odgovornosti za mentoriranje s jednog koalicijskog partnera na drugog. Ovakva heterogenost otkrila je razlike u mišljenju i stavovima o obuci i mentoriranju, koji su se u konačnici odrazili na ANA-u. Zabrinutost postoji i zbog etničke kompozicije u sastavnicama, osobito tamo gdje nije bilo dovoljno paštunske zastupljenosti³⁰. Na koncu ni danas ANA nema adekvatnu financijsku potporu i dugoročnu ekonomsku samoodrživost, iako postoje brojni znakovi napretka. Prema službenim podacima

³⁰ ANA je nastala iz Sjevernog saveza i realnost na terenu je takva da su zapovjednici u postrojbama uglavnom Tadžici i Uzbeci te je izražena nesnošljivost prema Paštunima, koje se često u radnom okruženju izolira i onemogućuje u napredovanju i školovanju.

ISAF-a, u svibnju 2010. godine u ANA-inim je postrojbama 119 388 pripadnika (**Nato.int), a cilj je 171 600 pripadnika do listopada 2011. godine. Ovakvo rapidno povećanje dovelo je do napretka u kvantiteti na štetu kvalitete ANA-e te je danas njena samoodrživost i više nego upitna.

Dok vojne i paravojne³¹ snage igraju značajnu ulogu, policija (ANP) je ključna komponenta domaćih snaga sigurnosti. Za razliku od vojske, ona je obično stalno prisutna u gradovima i selima, bolje razumije okruženje i može prikupiti kvalitetnije informacije. Što se tiče ANP-a, ni danas se ne zna stvaran broj pripadnika jer su brojke kojima se barata preuveličane.³² Ono što se zasigurno zna jest da afganistanska vlada i koalicijske snage nisu uspjele izgraditi pravilno obučenu policijsku snagu koja bi omogućila sigurnu i stabilnu civilnu administraciju. Iz perspektive lokalnog stanovništva, ANP nije ništa više od lokalne milicije i lopova koji krađu od stanovništva koje bi trebali čuvati, što dovodi do toga da stanovništvo ne želi s njima komunicirati. Postoje brojni dokazi o korumpiranosti ANP-a, čiji su pripadnici često nesposobni i nemotivirani za obavljanje temeljnih zadaća patroliranja, zaštite rekonstrukcijskih projekata, čuvanja granice ili provođenja protunarkotičkih operacija. Policiju redovito sumnjiče da uzima mito te dopušta proliferaciju narkotika i naoružanja diljem ruta koje bi trebala kontrolirati. S druge strane, snage ANP-a jedna su od glavnih meta pobunjenika koji ih svakodnevno napadaju, otimaju, zarobljavaju, muče i ubijaju. Pripadnici policije loše su uvježbani, nedovoljno plaćeni i neadekvatno naoružani te su često odaniji lokalnim moćnicima, plemenskim vođama i kriminalnim mrežama nego središnjoj vladi. To na koncu pokazuje slabost GIROA-e i jačinu nedržavnih aktera u zemlji.

Zbog loše kvalitete policije i nedostatnog broja pripadnika vojske na jugu zemlje 2006. godine osnovana je *Afghan National Auxiliary Police* – paramilitarna policijska snaga za borbu protiv talibana. Primarna namjera bila im je osigurati kontrolne točke, obavljati policijske zadaće i boriti se s NATO-om tijekom operacija. Oni su pak postali legalizirana milicija koja je odanija lokalnim moćnicima nego centralnoj vladi, a često su se u njihove redove infiltrirali talibani. Tijekom nekoliko proteklih godina pokušalo se s primjenom i drugih lokalnih inicijativa poput *Afghan Public Protection Program*, *Afghan Public Protection Force*, *Community Defence Initiative* (Mikac, 2010.). Sve te inicijative tijekom 2010. godine zamijenjene su nazivom LDI (*Local Defence Initiative*). Provede se u određenim pokrajinama i okruzima gdje postoji želja lokalnog stanovništva za obranu od pobunjenika. Ako takvu namjeru saveznici otkriju, u to se područje šalju specijalne postrojbe koje se pridružuju lokalnom stanovništvu u zajedničkoj obrani. Od njih uzimaju teško naoružanje koje eventualno posjeduju i opremaju ih pješačkim naoružanjem, daju im streljivo i plaćaju im pola mjesečne plaće pripadnika ANP-a. Nakon što se uspostavi sigurnost u određenom području, u njega ulazi PRT s rekonstrukcijskim i infrastrukturnim projektima te se

³¹ Zbog povijesnih okolnosti lokalne milicije i seoske straže - *Arbakee* štatile su teritorijalni habitus plemena i bile faktor sigurnosti stanovništva na određenom području.

³² Prema službenim podacima, ANP je u svibnju 2010. godine imala 104 459 pripadnika (**Nato.int).

briga za sigurnost prepušta ANSF-u. Namjera je međunarodne zajednice uključiti LDI u strukturu ANP-a te time domicilnim stanovništvom ojačati sigurnost čuvanog područja³³.

Realnost je svakodnevnog Afganistana da se, bez obzira na legalne sigurnosne strukture, u potrazi za zaštitom i sigurnošću lokalno stanovništvo u određenim okruzima samoorganiziralo i stvorilo paravojne postrojbe, seoske straže - *Arbakee*. U drugim, od središnje vlade zanemarenim područjima, talibani su primijenili sistem vladavine u sjeni, na što stanovništvo u potrazi za bilo kakvim oblikom reda pristaje, bilo da je motivirano simpatijama, etničkim razlozima (paštunske enklave u uglavnom tadžičkim okruzima na sjeveru zemlje), bilo strahom ili prisilom.

Idućih nekoliko godina presudno je za uspjeh strategije COIN. Na Kabulskoj konferenciji održanoj u srpnju 2010. godine, predsjednik Karzai najavio je prenošenje odgovornosti za sigurnost zemlje s međunarodnih snaga na ANSF 2014. godine. Korupcija unutar snaga sigurnosti i njihov neodrživi rast bit će značajni izazovi pred novom vladom izabranom na parlamentarnim izborima 2010. godine.

ZAKLJUČAK

Kampanje COIN uglavnom su duge i teške. Uspjeh je teško mjerljiv i čini se da neprijatelj ima brojne prednosti. Za kraj ostaje odgovoriti na neizgovoreno pitanje – kada se protupobunjeničke snage mogu povući i prepustiti brigu za sigurnost i razvoj domicilnoj vladi?

U konvencionalnom ratovanju vrlo je jednostavno imati matricu kojom se mjeri uspjeh – cilj je uništenje protivnikove sposobnosti da vodi rat i zauzme branjeni teritorij. Mjerilo uspjeha su osvojene crte bojišta, broj ubijenih ili zarobljenih neprijatelja ili slično. U COIN-u pak intimna povezanost političkog, društvenog, ekonomskog i vojnog faktora sukoba otežava generiranje bilo kakve matrice. Ako primijenimo teoriju HAM, kako se mjeri koja je količina potpore naroda vladi, a koja pobunjenicima? Ili ako se odlučimo za *cost benefit* teoriju - kako se mjeri efekt mrkve i batine?³⁴

Trenutačna operacija COIN u Afganistanu usmjerena je na povećanje legitimnosti GIROA-e, koju bi stanovništvo trebalo percipirati kao jamca sigurnosti i stabilnosti, kojoj će narod pružiti podršku u borbi protiv pobunjenika. Jedini recept za suzbijanje pobunjeničtva u Afganistanu jest ojačati i osposobiti afganistanske nacionalne snage sigurnosti da mogu preuzeti odgovornost za sigurnost, poraziti protuvladine elemente, postići legitimitet GIROA-e, ustanoviti vladavinu prava i funkcioniranje vladinih institucija koje će pružati usluge i osiguravati ispunjavanje temeljnih zahtjeva.

³³ Malo je službenih podataka o novoj inicijativi, ali zna se da zasad postoji oko 12 timova na jugu zemlje i jedan na sjeveru.

³⁴ Kao alternativa analitičari su za vrijeme Vijetnamskog rata stvorili matrice poznate kao *Hamlet Evaluation System* (HES). On se u kasnijim sukobima pokazao nedostatnim te su dodavani kriteriji kao što je, na primjer, ilegalno oporezivanje, regrutiranje i sloboda govora.

va lokalnog stanovništva, te investirati u ekonomski razvoj, prometnu povezanost i obrazovanje kako bi se stvorila baza za zdravu ekonomiju. Da bi se to postiglo, nužno je i poboljšanje pogranične sigurnosti i sprječavanje financiranja i regrutiranja pobunjenika. No, ako suradnju s talibanima stanovnici percipiraju kao jedini izvor sigurnosti ili prihoda za prehranu obitelji, rezultat je vrlo jednostavan – lokalno stanovništvo nema izbora do pružiti im podršku ili im se pridružiti. I potrebno je uzeti u obzir činjenicu da u toj zemlji neće cvjetati demokracija sposobna oduprijeti se ekstremističkom ideološkom utjecaju ako se ne izgrade čvrsti ekonomski temelji koji će ljudima osigurati zadovoljavanje osnovnih životnih potreba te onemogućiti da proizvodnja opijuma, hašiša i kanabisa, kao i proliferacija narkotika i naoružanja, budu jedini lukrativni izvor prihoda.

Afganistan je 2011. godine u krucijalnom stadiju tranzicije. Talibani, s utočištima i bazom potpore u FATA-i, ojačali su, oslanjaju se na široku mrežu stranih boraca i pakistanskih ekstremista koji slobodno operiraju diljem afganistansko-pakistanske granice. Kao rezultat, nasilje je u fazi eskalacije u posljednje tri godine. Talibani nisu jedini uzrok nasilja ili nemira. Druge grupe, kao što su HiG, AQ, naoružani kriminalci i krijumčari oružja i narkotika, kao i korumpirani elementi unutar i izvan vlade, donose nove sigurnosne brige. Dodatno, rekordan porast u proizvodnji opijuma i kanabisa osigurava oko 40 posto talibanske financijske podrške.

Iako su vojni odgovori, kao i provođenje operacija za postizanje stabilnosti u sastavu kampanje COIN apsolutno vitalni za stvaranje sigurnog okruženja, čini se da će tek procesi pomirbe i reintegracije, osim osnaživanja afganistanskih snaga sigurnosti, donijeti ključnu završnicu. Predsjednik Karzai najavio je politiku pomirbe još 2003. godine te je 2005. ustanovio nezavisnu Komisiju za mir i pomirbu koja upravlja procesom. Potom je prihvaćen plan koji je osiguravao amnestiju te je 2007. godine amnestija proširena na čak posljednje tri dekade. Na Mirovnoj *jirgi* održanoj u Kabulu u lipnju 2010. godine Karzai je najavio „otvaranje vrata“ talibanima koji presijeku veze s Al-Kaidom i odreknu se nasilja. Politika pomirbe i reintegracije trebala bi, prema zaključcima *jirge*, biti ključan pozitivan moment u napredovanju Afganistana prema miru i stabilnosti.

Dodatno, jedan od ključeva uspjeha ili neuspjeha COIN-a u Afganistanu leži i u obuzdavanju regionalnih geopolitičkih silnica. Kina, Rusija, Indija, Pakistan i Iran žele imati politički primat unutar regije te se mnogi bilateralni konflikti odigravaju na tlu Afganistana. Ključni igrači su Pakistan, Kina i Saudijska Arabija sa snažnim utjecajem diljem pašunskog pojasa i iransko-indijsko-ruski utjecaj na sjeverne etničke grupe. Tri su najznačajnija konflikta - između Pakistana i Indije oko Kašmira, Pakistana i Afganistana oko linije Durand te SAD-a i Irana. U ovom kompleksnom regionalnom okruženju mnogi od susjeda pokušavaju povećati svoj utjecaj kako bi promovirali vlastitu sigurnost i ekonomske interese. U tom procesu zlorabe afganistanske etničke i vjerske različitosti pružajući potporu jednoj od favoriziranih grupa. Tako je, na primjer, Pakistan koristio i još uvijek koristi talibane i milicije u FATA-i kao stratešku akviziciju za postizanje svojih ciljeva u Afganistanu, ponajprije za osiguranje svoje pozicije kao

ključnog regionalnog igrača. Pakistanski nacionalni interes³⁵ *par excellence* je utjecaj u Afganistanu, kako bi postigao „stratešku dubinu“ na sjevernoj granici u slučaju bilo kakvog sukoba s Indijom. Ne manje bitna je i činjenica da se afganistanska paštunska populacija prelijeva u FATA-u kao i NWFP. Džihad, narkotici i krijumčarenje oružja već su dugo glavni izvor prihoda Paštunima u FATA-i. Afganistanski izbjeglički kampovi i tisuće medresa koje je otvorio JUI osiguravaju stalan dotok novih regruta za talibane i druge radikalne skupine (Johnson i Mason, 2006.).

Svakako je jedan od presudnih momenata za suzbijanje pobunjeničtva postizanje pogranične sigurnosti, osobito na granici sa sjeverozapadnim Pakistanom. Sve pobunjeničke grupe znatno se oslanjaju na paštunski pojas FATA-e, diljem istočne granice Afganistana i Pakistana za regrute, opskrbu i potporu. Pogranična pakistanska područja igraju značajnu ulogu u pobunjeničtvu u Afganistanu, unatoč službenom stavu pakistanske vlade o pružanju podrške ISAF-u i SAD-u. Realnost na terenu je da paštunski pojas ima dugu povijest otpora kontroli centralne vlade i bliske odnose s paštunskim plemenima na pakistanskoj strani zajedničke granice.

Analiza u ovom članku pokazala je da je pobunjeničtvo u Afganistanu moguće proučavati u znanstvenim matricama izoliranim proučavanjem stoljetne svjetske pobunjeničke tradicije. Matematički gledano, moguće je postaviti jednadžbu u kojoj s jedne strane imamo talibane, HiG, mrežu Hakani, strane borce, kriminalne grupe, Al-Kaidu i plemenske milicije u Afganistanu i Pakistanu kao pobunjeničke snage. S druge strane se nalaze afganistanske nacionalne snage sigurnosti i vlada kao nositelji protupobunjeničke aktivnosti. Postoji još i nekoliko vanjskih faktora – SAD, NATO, UN i druge međunarodne vladine i nevladine organizacije koje podupiru vladu, te s druge strane spektra široka džihadistička mreža, kao i pakistanski vladini i nevladini elementi koju podupiru pobunjenike. U sredini su afganistanski i donekle pakistanski narod koji leži u centru pobunjeničkih i protupobunjeničkih napora.

Na postavljenu jednadžbu moguće je dati sasvim jednostavan odgovor, koji je ujedno i najteže provediv - tko zavlada srcima i umovima ljudi, odnijet će pobjedu.

³⁵ Pakistanska vlada motivirana je pružati potporu talibanima iz nekoliko razloga: balans protiv Indije; osigurati jak utjecaj Pakistana kada se strane snage povuku iz Afganistana; spriječiti povezivanje paštunske populacije Pakistana s afganistanskim Paštunima.

LITERATURA

- ***(2006.) *"Counterinsurgency", Field Manual No. 3-24*, prikazano na URL: <http://www.fas.org/irp/doddir/army/fm3-24.pdf>, učitano 12. srpnja 2010. godine.
- ***(2009.) *U.S. Government Counterinsurgency Guide*, prikazano na URL: <http://www.state.gov/documents/organization/119629.pdf>, učitano 25. srpnja 2010. godine
- ***(2007.) *PRT Handbook*, prikazano na URL: <http://info.publicintelligence.net/ISAF-PRThandbook.pdf>, učitano: 07. srpnja 2010. Godine
- ****Operativni pojmovi*, prikazano na URL: <http://hczpgz.net/bibl/OPERATIVNI%20POJMOVI%20HRV%20ABECEDNIM%20REDOM.pdf>, učitano: 19. srpnja 2011.
- ***(1989.) *Oxford English Dictionary*, prikazano na URL: <http://dictionary.oed.com/cgi/entry/00110654>, učitano: 27. siječnja 2011.
- Andrassy, Juraj (1961.) *Međunarodno pravo*. Zagreb: Školska knjiga.
- Barno, David (2006.) "Challenges in Fighting a Global Insurgency", prikazano na URL: <http://www.carlisle.army.mil/usawc/parameters/Articles/06summer/barno.htm>, učitano 15. lipnja 2010. godine.
- Becket, Ian (1988.) *The Roots of Counter-Insurgency: Armies and Guerrilla Warfare 1900-1945*. London: Blandford Publishers.
- Bilandžić, Mirko (2010.) *Sjeme zla: Elementi sociologije terorizma*. Zagreb: Plejada Synopsis.
- Carter, Malkasian; Gerald, Meyerle (2009.) „Provincial Reconstruction Teams: How Do We Know They Work?“, prikazano na URL: <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/display.cfm?pubID=911>, učitano 18. srpnja 2010. godine.
- Cassidy, Robert (2008.) *Counterinsurgency and the Global War on Terror: Military Culture and Irregular War*. Stanford: Stanford University Press.
- Cordesman, Anthony (2006.) *The Iraq War and Lessons for Counterinsurgency*. Washington D.C.: Center for Strategic and International Studies.
- Cordesman, Anthony (2009.) „Shape, Clear, Hold, Build and Transfer: Can this New Strategy Work in Afghanistan?“, prikazano na URL: <http://csis.org/publication/shape-clear-hold-and-build-commentary>, učitano: 01. srpnja 2010. godine.
- Eizenstat, Stuart; Porter, John Edward; Weinstein, Jeremy (January/February 2005.) "Rebuilding Weak States", *Foreign Affairs*, 84 (1).
- Galula, David (1964.) *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*. Westport, Connecticut: Praeger Security International.
- Gregg, Heather (2009.) „Beyond Population Engagement: Understanding Counterinsurgency“, prikazano na URL: <http://www.thefreelibrary.com/Beyond+population+engagement:+understanding+counterinsurgency.-a0214603034>, učitano: 15. lipnja 2010. godine.

- Johnson, Thomas; Mason, Chris (2006.) „Understanding the Taliban and Insurgency in Afghanistan“, Foreign Policy Research Institute.
- Jones, Bennett (2002.) *Pakistan: Eye of the Storm*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Kilcullen, David (2005.) „Countering Global Insurgency“ *The Journal of Strategic Studies*, 28/4.
- Kilcullen, David (2006.a) “Globalisation and the Development of Indonesian Counterinsurgency Tactics” *Small Wars and Insurgencies*, 17 (1).
- Kilcullen, David (2006.b) „Three Pillars of Counterinsurgency“, prikazano na URL: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/uscoin/3pillars_of_counterinsurgency.pdf, učitano 04. srpnja 2010. godine.
- Kilcullen, David (2006.c) „CounterInsurgency Reddix“, prikazano na URL: <http://smallwarsjournal.com/documents/kilcullen1.pdf>, učitano 13. srpnja 2010. godine.
- Laqueur, Walter (1977.) *Guerrilla*. London: Weidenfeld and Nicholson.
- Lynn, A, (2005.) „Patterns of Insurgency and Counterinsurgency“, *Military Review*, dostupno na URL: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/milreview/lynn.pdf>, učitano 15. lipnja 2010. godine.
- Long, Austin (2006.) „On Other War:Lessons From Five Decades of RAND Counterinsurgency Research“, prikazano na URL: http://www.rand.org/pubs/monographs/2006/RAND_MG482.pdf, učitano: 25. svibnja 2010. godine.
- Mackinlay, John (2009.) *The Insurgent Archipelago*. London: Hurst.
- Marston, Daniel (2008.) „Lessons in 21st Counterinsurgency, Afghanistan 2001-2007“, *Counterinsurgency in Modern Warfare*, New York: Osprey Publishing.
- Metcalf, Barbara (1978.) „The Madrassa at Deoband: A Model for Religious Education in Modern India“, *Modern Asian Studies*.
- Metz, Steven; Millen, Raymond (2004.) „Insurgency And Counterinsurgency In The 21st Century: Reconceptualizing Threat And Respons“, prikazano na URL: <http://oai.dtic.mil/oai/oai?verb=getRecord&metadataPrefix=html&identifier=ADA428628>, učitano: 15. lipnja 2010. godine.
- Mikac, Robert (2010.) „Prijetnje i izazovi suvremenog Afganistana“, *Euroatlanski tjednik*, 93, prikazano na URL: <http://www.scribd.com/doc/34234803/Euroatlanski-tjednik-broj-93>, učitano 04.08.2010. godine.
- Moore, Scott (2007.) „The Basics of Counterinsurgency“, prikazano na URL: <http://smallwarsjournal.com/documents/moorecoinpaper.pdf>, učitano: 01. srpnja 2010. godine.
- Nagl, John (2002.) *Learning to Eat Soup with a Knife: Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam*. Westport, Connecticut: Praeger Publishers.
- Orlov, Alexander (1963.) *Handbook of Intelligence and Guerrilla Warfare*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Johnson, Thomas; Mason, Chris (2008.) „All Counterinsurgency Is Local“, *Foreign Affairs* 84 (1).

- Thompson, Robert (1970.) *Revolutionary War in World Strategy 1945-1969*. N.Y.: Taplinger.
- Stanekzai, Mohammad (2008.) „Thwarting Afghanistan’s Insurgency, A Pragmatic Approach toward Peace and Reconciliation“, prikazano na URL: <http://www.usip.org/files/resources/sr212.pdf>, učitano 01. srpnja 2010. godine.
- Stephey, M.J. (2009.) „Stan McChrystal: The New U.S. Commander in Afghanistan“, prikazano na URL: <http://www.time.com/time/politics/article/0,8599,1897542,00.html>, učitano 01. srpnja 2010. godine.
- Zedong, Mao (1948.) *Aspects of China’s Anti-Japanese Struggle*. Westport, Connecticut: Praeger Publishers.
- Zamernardi, Lorenzo (2010.) “Counterinsurgency’s Impossible Trilemma”, *The Washington Quarterly*, 33 (3).

BASIC CONCEPTS AND PRINCIPLES ANALYSIS OF THE COUNTERINSURGENCY STRATEGY IN AFGHANISTAN

Lana Đurkin

Summary

When the US and the Allies started the invasion of Afghanistan with the aim of disabling Al-Qa'ida's activities and toppling of the Taliban regime in 2001, they did not have an idea of the implications caused by inciting occupation of the war-stricken country. They particularly did not make effort to recognize support given to the Taliban regime by the local population as well as the cause for this support. The desire for achieving victory rapidly gave rise to the occurrence of insurgency, firstly in the southern and eastern parts, and later throughout the entire country. Today, the Afghan conflict is defined as a right-down counterinsurgency operation. Unfortunately, it was not until 2007 that more attention was brought to the understanding of the counterinsurgency (COIN) theory and involvement of numerous preconditions essential for success - the joint effort of civilian and military sectors, the understanding and protection of the local population and training of domestic security forces. This article analyses the basic features of NATO counterinsurgency (COIN) strategy in Afghanistan as well as the suggested solutions for success in the framework of cultural norms of the society, which are not to be enforced. As any other, this COIN strategy also presupposes political and social change, given the fact insurgency rarely occurs in stable and effective societies.

Keywords: Counterinsurgency Strategy (COIN), Stability Operations, Asymmetric War, Winning Hearts and Minds, Population Centric Approach

